

Prečo tak rozdielne a prečo tak nízko?!

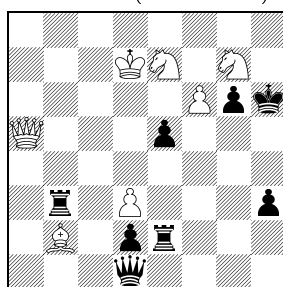
Ide o hodnotenie štúdií vo vrcholových súťažiach – Albumov FIDE (AF). Najskôr sa pozrime na to, ako sú hodnotené štúdie v starších AF. Pri každej štúdií je údaj o bodoch od rozhodcu – tieto údaje sú zverejnené len pri vydaní AF a len pre štúdie, ktoré sa do Albumu dostali. Nájďme tu napríklad hodnotenie: 4+3+1; 4+3½+1 a pod., ale asi najčastejšie sa vyskytuje kombinácia 3+1½+3. Nevidíme tu napríklad hodnotenie 3+3+1, lebo takáto štúdia sa do AF nedostala. Ak si ten ktorý AF prezrieme pozornejšie, zistíme, ktorý rozhodca bol prísny (dával bodov malo) a naopak. Podľa toho bolo zrejme, že pri prísnejšom hodnotení sa do AF zaradili (ak splnili podmienku) aj 7½ bodové štúdie. A stalo sa aj to, že štúdia, ktorá získala najviac bodov, nemala na konte ani 10½ bodu. Najstaršie údaje mám z AF 1980-82. A tento bol pre výber štúdií veľmi priaznivý. Jedna štúdia získala 12 bodov a až jedenásť štúdií dostalo 11 bodov. Najvyššiu známku 4 použili rozhodcovia pri hodnotení neprímerane, až 53 krát! V ďalších Albumoch to už nebola ani polovica. Najčastejšie to bolo do 20 krát (raz 25). Skúsme analyzovať prvú časť otázky v nadpise. Problém môže obsahovať niekoľko faktorov. Najzávažnejší (posúďte sami) môže byť tento: Tak ako prezident republiky má byť prezidentom pre všetkých svojich občanov, **tak aj rozhodca v Albume FIDE by mal byť rozhodcom pre všetkých skladateľov a pre všetky témy.** To znamená, že tu by mal hodnotiť ináč ako v ostatných bežných súťažiach, v ktorých uprednostňuje štúdie, ktoré sú blízke jeho vkusu. **Ak si rozhodca neuvedomuje túto svoju úlohu, ktorú by mal ako rozhodca plniť v AF, potom práve najmä preto dochádza k takým rozdielom.**

Organizátori AF v snahe skvalitniť procesy rozhodovania pristúpili k určitým zmenám, napr. aj umožnili rozhodcom – na báze dobrovoľnosti, svoje pôvodne hodnotenie korigovať, ak sa líši od kolegov v priemere o 1½ bodu. Je to veľký rozdiel v hodnotení – nárast bodov je v stupnici po ½ bodu. V čase, keď rozhodcovia môžu medzi sebou komunikovať, je veľmi zvláštne, že v ostatnom Albume FIDE 2013-15 nedošlo medzi rozhodcami a riaditeľom oddelenia ku kompromisu. A ukázalo sa, že pravidlo dobrovoľnej korekcie je naivné, lebo predpokladalo, že rozhodca, ktorého sa to bude týkať, uzná dôvody a ku korekcii pristúpi. A tak v tomto prípade snaha organizátorov nevyšla. Nedostatkom v systéme hodnotenia je skutočnosť, že je bezbranný voči zjavne poškodzujúcim hodnoteniam. Ideálne by bolo, ak by sa také rozdielne hodnotenia vo výsledku neobjavili, prispelo by to ku kvalite rozhodovania. Aj ja som bol rozhodcom v AF 1995/97 a skoro ideálne nám to vyšlo. Po ukončení rozhodcovských procesov sme od riaditeľa oddelenia dostali výsledky nášho hodnotenia. Samozrejme rozdiely v hodnotení boli, avšak rozdiel až o 1½ bodu sa vo výsledku objavil iba **jeden krát!!** Aj v niektorých minulých AF došlo k podobným prípadom s nadmerne prísnyim hodnotením, avšak tu sme presvedčení, že toto hodnotenie už prekročilo mieru ústnosti. Chyby minulosti už nenapravíme, musíme sa z nich poučiť a zamerať na tie súčasné! Prejdeme k druhej časti otázky. Tu je dôležité, či rozhodca pozná kódex problémového šachu, či ho uznáva a riadi sa ním.

Pozrime si štúdiu 54. Spracovaná je náročná téma – pat s väzbou dvoch figúr, navyše aj s aktívnym blokovaním poľa f7. Všetky tematické figúry sú v pohybe, došlo k premene druhej čiernej dámy, v závere biely nečakane obetuje dámu a štúdia končí pekným originálnym patovým obrázkom.

54 1.f7 Vxd3+ 2.Ke8 Db3 3.Sxe5! Vxe5! 4.Dxe5 Vd8+! 5.Kxd8 d1D+ 6.Ke8 Da4+ 7.Kf8 Dd8+ 8.Je8 Dad4 9.Dh8+!! Dxb8+ 10.Jg8+ Kg5 modelový pat s väzbou dvoch jazdcov.

M. Hlinka a Ľ. Kekely
Carlsson-MT 2013
2. zvl. cena (rekonštrukcia)

54 biely remizuje 7+8

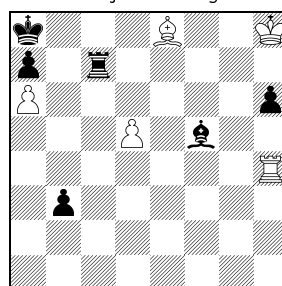
Takéto štúdie sa zvyčajne veľmi páčia, ale stane sa, že nie všetkým. Štúdia však získala len 4½ bodu, teda v priemere na rozhodcu 1½. Problémový „Codex“ uvádza: Bežné ohodnotenie skladby vhodnej na publikovanie v časopise **bez pridanej zaujímavej pointy** je 1 alebo 1½ bodu. A to má byť prípad aj tejto štúdie? Pri všetkej skromnosti, kto môže tomu veriť?

Prečo je štúdia až tak podhodnotená?! Takýto príklad v AF 2013-15 nie je ojedinelý. Štúdie vyznamenané cenami dostávajú hodnotenie, ktoré sú na pokraji ich možného uverejnenia. Je to aj zosmiešnenie rozhodcu, ktorý cenu udelil. Výsledky hodnotení sú rozporuplné, veľmi nízke, vo viacerých prípadoch rozdielne o 1½ bodu a veľmi pravdepodobne aj o viac – je to precedens! Je to poučenie do budúcnosti, poučenie pre dôslednejší výber rozhodcov, lebo sa ukázalo, že nie všetci dobrí skladatelia sú aj dobrí rozhodcovia. Nakoniec dosť dôležité je aj to, aby rozhodca vedel v čom je poslanie (misia) Albumu FIDE. Ako sa majú hodnotiť opravené štúdie? Nekorektná skladba stráca svoju prioritu, pokiaľ nie je do 3 rokov od objavenia nekorektnosti publikovaná oprava (Article 23, str. 26). Žiaľ, pri hodnotení takýchto štúdií sa zdá, že rozhodcovia toto pravidlo nepoznajú. Zrejme sa netreba spoliehať na to, že rozhodcovia budú dobre poznať „Codex“, a preto rozhodujúce skutočnosti pre hodnotenie skladieb by sa mali objaviť v pokynoch pre rozhodcov. Pravdepodobne sa riešia len prípady, pri ktorých štúdia má šancu sa do AF dostať. Môže byť celkový výsledok vyznamenananej štúdie cenou ½ bodu? Ak je štúdia nekorektná, musia sa o tom dozvedieť všetci rozhodcovia a štúdia musí mať 0. Ak sa to nerieši, potom tento prípad môže nabádať ďalších rozhodcov k rovnakým, respektíve k podobným chybám.

Pokračovanie nabadúce

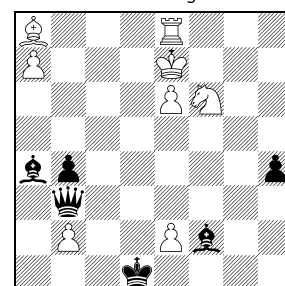
Originály

Ilham Aliev
Azerbajdžan – originál

55 biely remizuje 5+6

Andrzej Jasik
Poľsko – originál

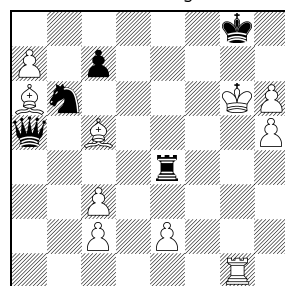
56 biely vyhrá 8+8

55 1.Sc6+ (1.Vb4? Vc8) **1...Vxc6!** (1...Kb8 2.Vb4+ Kc8 3.Vxb3) **2.dxc6 b2 3.Vb4!** Nestačí 3.Vh1?! pre 3...Kb8! +- **3...b1D 4.Vxb1 Sxb1 5.c7!** (5.Kg7? Kb8 +-) **5...Sf5 6.Kg7 h5 7.Kh6!** Pokus o Rétiho manéver ešte nestačí 7.Kf6? pre 7...Sc8! 8.Kg5 Sxa6 9.Kxh5, Anti Réti 9...Sc8/Sb7 +- **7...h4 8.Kg5.** Až teraz je ten správny čas! **8...Sc8 9.Kxh4** remíza.

56 1.e3! (1.Vd8+? Ke1 2.Sd5 Dg3 3.a8D Dg7+ 4.Kd6 Dg3+ =) **1...Dxe3** (1...Sxe8 2.Sf3+ Kc1 3.Jxe8 +-) **2.Sf3+! Dxf3 3.Vd8+** Až teraz je šach vežou správny! (3.a8D+ Sc5+ 4.Kf7 Sxe8+ =) **3...Sd4!** Silná protihra, po 3...Kc1 4.a8D Dxa8 5.Vxa8 Sb3 6.Je4 +- **4.Vxd4+** (4.a8D? Dxf6+) **4...Kc2/Kc1 5.Jd5!** Zdanlivo rovnocenné 5.Je4?! nestačí 5...Sc6 6.Vc4+ Kxb2 7.Vxc6 Da3 8.Kd8! lba tak! Po 8.Kf8? h3 9.e7 h2 10.Vh6 Df3+ 11.Kg7 Dg2+ 12.Kf6 Df1+ 13.Ke5 De2+ 14.Kd4 Dd2+ 15.Kc5 Dxb6 16.e8D Dc1+ 17.Kxb4 h1D =. **8...Dxa7** (8...h3 9.e7 h2 10.Vh6 Da5+ 11.Jc7 +-) **9.e7** a biely vyhrá.

57 1.Sc4+ Nestačí 1.h7+?! Kh8 2.Kh6 Ve6+ 3.Vg6 Dxc3+ +- **1...Jxc4!** (Vxc4 2.h7+ Kh8 3.Kh6 a Vg8 mat) **2.h7+ Kh8 3.Kh6 Ve6+ 4.Vg6 Va6! 5.Sd4+ Je5 6.e4!** Vzájomný zugzwang (VZ). Slabé je 6.e3? Dd5 7.Vxa6 Dc6+! 8.Vxc6 pat. **6...Db5 7.c4! Da5 c3! Dc5! 9.a8D+!** (9.Vxa6? Dc6+! 10Vxc6 pat) **9...Vxa8 10.Vg8+ Vxg8 11.hxg8D Kxg8 12.Sxc5 +-.** Od začiatku je čierny kráľ v agónii, čo umožní bielemu stupňovať pozičný tlak, ktorý privedie k zisku dámy.

Andrzej Jasik
Poľsko – originál

57 biely vyhrá 10+5

Oprava: V štúdií A. Frolkin a V. Samilo, Čs. šach 7/2017 – Jb4 má byť na poli b5. Podrobnejšie analýzy nájdete v sekcii štúdie na našom webe www.sach.cz.

Michal Hlinka, hlinkamichal55@gmail.com